

Novo mesto, 21. 01. 2021

KOMPOSTNI HLEVI PRI REJI DROBNICE

Kompostni hlev je eden od tipov hleva, ki se je pojavil pred slabimi 20 leti v ZDA in Izraelu, v EU pa so se šele po letu 2010 začele pojavljati prve novogradnje s takšnim tipom hleva za rejo govedi, predvsem v rejah krav molznic. Raziskovalci že od razvoja klasičnega tipa hleva za prosto rejo, iščejo alternativne rešitve izgradnje, ki izboljšujejo počutje živali, zmanjšujejo obremenitve okolja ter so stroškovno primerljive. Plod takšnega raziskovanja je tudi kompostni hlev, ki je še vedno eden izmed zadnjih trendov alternativne gradnje hlevov za rejo govedi.

V Evropi so se v zadnjem času pojavili, kompostni hlevi za rejo drobnice, ki pa so še precej neraziskani, vendar zaradi udobja, dobrobiti živali in pridobivanja kakovostnega gnojila, jih je smiselno preizkusiti v praksi. Reja drobnice se običajno izvaja v sistemu proste reje na globok nastilj. Uvajanje tehnologije reje drobnice po principu kompostnega hleva v govedoreji, je zato precej enostavno, saj je praktično za razliko od reje na globok nastilj, potrebno samo uvesti kultiviranje ležalne površine in dodati določene vrste nastilja v pravem razmerju, s tem pa pridobimo kakovostnejše gnojilo in čistejšo ležalno površino.

Kot smo omenili že na začetku je kompostni hlev sistem reje s prosto ležalno površino vendar v primerjavi s hlevom na globok nastilj se tukaj ne uporablja samo slame ampak tudi druge materiale za nastilj. Ležalna površina se tekom dneva dvakrat prekultivira, da se s steljo premešajo urin in iztrebki. Tako se v nastilj vmeša zrak, da se izločki s pomočjo aerobnih mikroorganizmov predelajo. Najpogosteje se za nastilj uporablja žagovina, slama, lesni sekanci ... in kombinacije med njimi. Pri tem je pomembno, da je nastilj dobro vpojen ter mehak za počivanje in hojo. Od globokega nastilja se ta sistem loči v tem, da se to debelo plast nastilja vsaj enkrat dnevno, lahko pa tudi večkrat, kultivira, kar pospešuje sušenje vrhnje plasti in kompostiranje spodnje plasti. Frekvenca kultiviranja je odvisna predvsem od obremenitev ležalne površine in pa od podnebja, v katerem se hlev nahaja. Literatura navaja, da je potrebno ležalno površino v kompostnem hlevu kultivirati najmanj do globine 20 cm. Uporabna vrednost in kakovost komposta kot gnojila, je primerjavi z gnojem iz globokega nastilja boljša in z njim lahko lažje vzdržujemo oz. povečamo produktivnost njivskih in travnih površin. Višina komposta se s časom načeloma ne zvišuje, ker se ne dodajajo nič novega materiala ampak samo kultivira, pa vendar je to v rejah drobnice pričakovati, saj je določen del raztrosa krme, vedno prisoten. Temu bi se lahko izognili, če bi imeli ležalno površino v ločenem delu hleva, tako, kot je to pri kompostnih hlevih za govedo, vendar glede na ustaljen način reje drobnice in s tem povezanih dodatnih stroškov, to ne bi bilo smiselno.

Za eno odraslo žival (kozy ali ovce), potrebujemo 1,5 do 2 m² ležalne površine, bistvo tega sistema je v tem, da so krmilniki nameščeni tako, da ne ovirajo vsakodnevnega kultiviranja ležalne površine in pa da je izbran pravi material za nastilj v ustreznem razmerju in ustrežna višina le tega. Pri sestavi začetnega nastilja, pred uhlevitvijo živali, se držimo pravila, da je grobi material na dnu (npr. sekanci), zadnja plast pa naj bo iz finega nastilja (npr. žagovina). Če navedemo primer začetne sestave nastilja, naj bi bil vrstni red in razmerje nastilja takšno: sekanci 30 %, 30 % zrezana slame in 40 % žagovine v višini min. 40 cm, seveda pa se lahko za nastilj uporabi tudi drug primerljiv material.

V Slovenji bi se pri reji drobnice takšen sistem reje, lahko dobro obnesel, saj ima drobnica suho blato in ne izloča velikih količin seča. Za kultiviranje ne rabimo velikih strojev, ampak je dober že navaden samohodni kultivator. S tem sistemom se izognemo vsakodnevemu dodajanju nastilja, zmanjšamo porabo nastilja, živali so bolj čiste in bakterijske okužbe vimena, predvsem v mlečnih rejah drobnice so manj pogoste.

Pripravil: Stane Glač, mag. inž. zoot.
Terenski kmetijski svetovalec